

Т. В. Криворучко
м. Житомир

ПРАГМАТИЧНІ ТИПИ РЕЧЕНЬ ІЗ VOSI- КОНСТРУКЦІЯМИ В РАННЬОНОВОАНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Прагматика вивчає мову в її комунікативних функціях. Висловлюючись, мовець не тільки інформує слухача, але й демонструє своє ставлення до наданої інформації. Для мовця визначальну роль відіграє функціонування висловлення саме в такій формі, якої йому надав автор [2, с. 136]. Актуальним є положення Ч. Моріса про те, що в будь-якому мовленнєвому акті присутній прагматичний аспект, його розуміють як відношення знаків до їх користувачів. Прагматичний синтаксис – це напрямок синтаксичної теорії, який вивчає соціальну спрямованість на використання речень у мовленнєвій діяльності [1, с. 268]. У комплексному вивченні VOSI-конструкцій особливий інтерес викликає проблема поєднання семантичного та прагматичного аспектів речень із цими конструкціями.

У ході нашого дослідження ми зафіксували 3350 випадків уживання VOSI-конструкцій. Найпоширенішим прагматичним типом речень із VOSI-конструкціями ранньоновоанглійського періоду є констатив (2–3), що становить 97% усієї вибірки та квеситив (1), що нараховує 3%, напр.:

(1) *Would you desire lime and hair to speak better?* [6, с. 594];

(2) *Push, nay, I know, uncle, you would have wrought it so by your wit you would have made her believe in time the whole house had been mine* [4];

(3) *Lysander's love, that would not let him bide* [6, с. 565].

Речення з VOSI-конструкціями ранньоновоанглійського періоду демонструють такі типи прагматичного транспонування:

а) **розповідне речення – прямий директив:**

(4) *And they be not, let them hang themselves in their own straps* [8, с. 594].

У прикладі (4) прагматичний тип речення з VOSI-конструкцією змінюється на прямий директив зі значенням *they should be allowed to hang themselves in their own straps* чи *you shouldn't prevent them from*

doing it;

б) розповідне речення – експресив:

(5) *The sun was down – streamers white, red, black – Here, here, here! – Fling the meat in his face – Tamburlaine, Tamburlaine! – Let the soldiers be buried! – Hell, death, Tamburlaine, hell! – Make ready my coach, my chair, my jewels. – I come, I come, I come!* [3].

Приклад (5) ілюструє випадок транспонування констатива в експресив. Формально окличний знак у реченні зі складною комплементациєю демонструє сплеск емоцій мовця, його здивування, знервованість, роздратування, захоплення, перетворюючи констатив в експресивний мовленнєвий акт;

в) питальне речення – експресив:

(6) *How now! Has sorrow made thee dote already? Why, Marcus, no man should be mad but I. What violent hands can she lay on her life?* [7, с. 53].

У прикладі (6) репліка формально складається лише з питальних речень, які за своєю семантикою емоційно забарвлені риторичними питаннями, що не потребують відповіді. Це речення набуває статусу експресива. Зазначимо, що риторичне питання є стилістично сильним експресивним засобом. Фактично воно є ствердженням певної очевидної інформації у формі запитання.

Подібна ситуація в прикладі (7), де мовець за допомогою низки речень з VOSI-конструкціями виражає своє здивування й обурення. Речення з VOSI-конструкціями у формі риторичних питань стверджують існування певних подій, явищ, напр.:

(7) *Thus, Brutus, did my master bid me kneel; Thus did Mark Antony bid me fall down; And, being prostrate, thus he bade me say: Brutus is noble, wise, valiant, and honest; Caesar was mighty, bold, royal, and loving* [5, с. 297].

Отже, найпоширенішим типом речень із VOSI-конструкцією є констатив (97%). Розповідні та питальні речення зі складною комплементациєю в ранньоновоанглійський період за своїм прагматичним типом відповідно до комунікативної ситуації можуть транспонуватися в непрямий директив та експресив.

ЛІТЕРАТУРА

1. Иванова И. П. Теоретическая грамматика современного английского языка / Иванова И. П., Бурлакова В. В., Почепцов Г. Г. – М. : Высшая школа, 1981. – 285 с.
2. Нодь В. І. Розвиток абсолютної інфінітивної конструкції в англійській мові (XII–XIV) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Нодь Вікторія Іванівна. – К., 2005. – 166 с.
3. Marlowe C. The First Part of Tamburlaine the Great / C. Marlowe. –
Режим доступу : <https://scholarsbank.uoregon.edu/xmlui/bitstream/handle/1794/5266/marlowe3.html?sequence=1>
4. Middleton T. A Trick to Catch the Old One / T. Middleton. –
Режим доступу : <http://www.tech.org/~cleary/tcoo.html> first publ. 1608
5. Shakespeare W. Julius Ceasar / W. Shakespeare // Tragedies. – London : Everyman's Library, 1992. – Vol. II. – P. 247–351.
6. Shakespeare W. A Midsummer Night's Dream / W. Shakespeare // Comedies. – London : Everyman's Library, 1994. – Vol. I. – P. 554–662.
7. Shakespeare W. Titus Adronicus / W. Shakespeare // Tragedies. – London : Everyman's Library, 1992. – Vol. II. – P. 1–97.
8. Shakespeare W. Twelfth Night / W. Shakespeare // Comedies. – London : Everyman's Library, 1994. – Vol. II. – P. 453–555.